

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Den romantiske skole i Tyskland (1873)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 236. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992358708560/facsimile.pdf> (tilgået 18. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

løshed for fælles Ære og fælles Ejendom. «Jeg kan», siger han, «ikke tænke mig noget Folk mere sønderrevet end det tyske. Haandværkere sér Du, men ingen Mennesker, Præster, men ingen Mennesker, Herrer og Trælle, Unge og Satte, men ingen Mennesker».

Ganske stemmende med Tidsalderens Aand og meget fjern fra Hellenisme er ogsaa den Opfattelse af Staten, som gør sig gældende i *Hyperion*: «Staten tør ikke fordre, hvad den ikke kan tiltvinge sig. Det lade den uantastet, eller man tage dens Lov og opslaa den paa Gabestolken! Ved Himlen! Den Mand véd ikke, hvad Synd han begaar, som vil gøre Staten til en Skole for Moral. Altid er Staten bleven et Helvede, naar Mennesket har villet gøre den til sin Himmel.»

Ganske ugræsk, helt og holdent romantisk er ogsaa den Kærlighed, som Helten i *Hyperion* nærer til sin Diotima; det er den samme dybe og tragiske Følelse, der bandt Hölderlin som fattig Huslærer til sine Elevers Moder, Fru Susette Gontard, og som blev Skæbnen i hans Liv. Aldrig har en Hellener talt om sin Elskede med den religiøse Tilbedelse, som Hölderlin ytrer for sin «Grækerinde»: «Kære Ven! der gives paa denne Jord et Væsen, i hvilket min Aand Aartusinder igennem kan og vil hvile og dog endnu se, hvor stumperagtig al vor Tænken og Forstaaen er overfor Naturen» og ganske den samme romantiske, om Petrarcha mindende Tone anslaaer Hyperion, naar han taler om Diotima. Diotima er «det Eneste; som Hyperions Sjæl søgte, det Fuldkomne, som vi henlægger til Egne hinsides Stjernerne». Hun er Skønheden, det virkeliggjorte Ideal. Kærligheden er for ham Religion, og hans Religion er Kærlighed til Skønhed. Skønhedsidealet er det Højeste, Ubetingede; som Begreb tilhører det Fornuftverdenen, som Billed Fantasiverdenen. Det skønhedsdyrkende Syn overvinder for Hölderlin de Grænser, Kant drog mellem Forstandens og Indbildningskraftens Omraader. Som digterisk grublende Henrykkelse, der paa én Gang er i Slægt med Schillers græske Sindelag og Schellings al Erfaring overskridende Idédykkelse, er Hölderlins Lære allerede forud for Romantikens Tid romantisk.

En spirende Romantik findes endelig i det Skær af kristelig Stemning, der er udbredt over hans halvt moderne Forbudelse af Verdensaltet. Han var fra først af bestemt til Teolog; han havde lidt under en Klosteropdragelses Haardhed. Til trods for